

Arts

L'Arxiu Teixidor: 150 anys d'història gràfica de la Garrotxa

Dolors Grau i Ferrando

Els daguerreotips que procedeixen de les comarques de Girona són escassíssims. El de la foto data de l'any 1849.

Melció Teixidor és molt conegut a la Garrotxa per la seva ingent col·lecció d'imatges (amb més de 30.000 peces) i per la seva participació activa en manifestacions culturals de la comarca. Va ser el director d'Olot Fotografia'98 (l'esdeveniment fotogràfic més important de la Garrotxa i un dels més importants de Catalunya), ha estat el comissari de nombroses exposicions (amb material de la seva pròpia col·lecció o d'altres procedències) i és coautor de la magnífica col·lecció, editada per la Font Moixina, intitulada «Olot: imatges per a la memòria», juntament amb Pep Callís, Jordi Pujiula i Joan Costa, i també dels llibres *Les fotografies del mestre Tornabell* i *En Bas mig segle enrera*. A més, una selecció de les imatges del seu arxiu van ser protagonistes d'*Olot*, un llibre d'imatges antigues publicat per l'Editorial Columna.

Els ambrotips, imatges positives sobre vidre, varen ser un dels primers suports de les fotografies.

Rentadores immortalitzades per Esteve Morer al Noch d'en Cols l'any 1915.

Els tresors d'un col·leccionista

L'espai que Melció Teixidor té destinat al seu importantíssim arxiu fotogràfic el comparteix amb peces i conjunts realment excepcionals: un retocador d'imatges realitzat amb marqueteria que és una veritable meravella, diferents càmeres de fotografiar, visors estereoscòpics, una premsa dels primers bancs d'Olot, una interessant col·lecció de tabaqueres realitzades per l'artista Ignasi Buxó, una valuosíssima biblioteca de temes olotins amb obres ja introbables de Danés, Gelabert, etcètera, i un arxiu de documentació tèxtil a partir del segle XVII on hi ha tota la documentació imaginable sobre el tema, incloent-hi imatges. Tots aquests elements, però, no desmereixen la importància de l'arxiu fotogràfic que es troba ocult entre arxivadors, classificat i ben protegit per tal d'evitar el seu deteriorament. Teixidor va començar la seva col·lecció d'imatges tan sols fa una

desena d'anys, un dia del mes d'octubre de l'any 1988 en què va descobrir una capsa plena de foto-

imatge sobre paper del voltant dels anys cinquanta, amb format de targeta de visita (6 cm d'ample x 10 cm d'alt) i realitzada per Vicens Grivé.

grafies que guardava la seva sogra. En aquestes caixes hi havia atrapa-des les imatges de persones, construccions i esdeveniments ja desapareguts, i la seva visualització va ser l'espurna que necessitava Melció per tal que emprengués de forma prioritària el seu recull. Primer es va enamorar de les postals que reflectien el seu àmbit territorial més proper (en aquest cas, la ciutat d'Olot); més tard, la febre del col·leccionisme va provocar que anés ampliant el seu ventall d'interessos (postals, fotografies, objectes, mobles, periòdics, etcètera, etcètera), fins que va arribar un moment que la informació va desbordar el nostre protagonista i el plaer de gaudir dels objectes es va transformar en angouxa. Finalment Melció va tornar al seu objectiu principal: recuperar la història gràfica de la capital de la Garrotxa i dels pobles de la comarca.

Teixidor, com a bon col·leccionista, és un amant de les peces originals (de les quals en té més de

Temps de repòs durant la sega, plasmat sobre paper per Carme Gotarde els anys 20.

La plaça dels Capellans (actual plaça doctor Ferran) d'Olot, fotografiada per Esteve Morer l'any 1904.

trenta mil), que ha adquirit a les fires, els mercats i les descarregades d'antiguitats més importants, però aquesta compilació per pur plaer de documents originals està completada per la seva vocació documentalista i comunicadora, que el porta d'una banda a recopilar, classificar i datar el material fotogràfic i de l'altra a donar-lo a conèixer a través d'exposicions i altres activitats públiques.

Trenta mil imatges per a la Garrotxa

De les més de trenta mil imatges que té Teixidor, gairebé 20.000 són còpies fotogràfiques originals (és a dir, còpies realitzades bé pel mateix autor, bé durant la mateixa època), 4.000 negatius sobre plaques de vidre, 3.000 postals de la ciutat d'Olot, 2.000 negatius flexibles i 5.000 reproduccions realitzades a partir de fotografies originals que li han cedit. I és que Melció Teixidor no és un compilador d'imatges sobre

diferents suports, sinó que és un col·leccionista rigorós amb vocació documental i té clars uns punts indispensables, com per

El bisbe de Lleó Ramon Guillaumet va néixer a Olot l'any 1856 i va ser fotografiat en aquesta ciutat l'any 1909 per Antoni Gotarde.

exemple que una col·lecció sense registrar, sense descriure i sense catalogar no serveix per a gaire res més que per treure-li la pols de tant en tant.

Melció té registrats més d'un centenar de fotògrafs, entre professionals i afeccionats, que han treballat a la comarca de la Garrotxa (sense comptar-hi els editors de postals), algun dels quals m'eren totalment desconeguts, com Carme Gil de Pardo, una fotògrafa del segle passat que havia tingut galeria també a Barcelona. Ha descobert productors i ha aconseguit fons fotogràfics molt importants, com el dels Gotarde –pare i filla: Antoni (Barcelona, 1853-1920) i Carme (Olot, 1892-1953)–, que està format per 3.000 imatges sobre vidre. També disposa temporalment de l'arxiu del fotògraf afeccionat Emili Pujol, datat d'entre els anys 1940 i 1970 i que consta de cinquanta mil negatius que Teixidor estudia i analitza.

Ball dels gegants que va fotografiar Vidal a la plaça Major d'Olot durant les festes del Tura dels anys seixanta.

Fotografia feta per Henares els anys seixanta on s'observa un espectacle de gitanos davant l'església de Sant Esteve d'Olot.

Com ja ens n'hem adonat, l'Arxiu Melció Teixidor és immens en quantitat, però també ho és en qualitat, atès que el seu autor, en el seu propòsit d'aconseguir una bona documentació de la història de la comarca, cerca les peces que li manquen per omplir els buits que hi detecta. Ha buscat i segueix buscant imatges d'un cert autor que encara no té, d'un lloc de la Garrotxa que no ha trobat, d'un cert esdeveniment que és difícil de localitzar. No és tampoc un comprador compulsiu, ja que, fidel al seu objectiu de documentar la història de la Garrotxa, quan localitza imatges interessants per al seu arxiu i aquestes no estan a la venda intenta arribar a un acord amb el propietari per tal de poder obtenir-ne una reproducció per al seu arxiu. Així doncs, actualment, l'Arxiu Teixidor és lloc d'aturada per a molts dels estudis que es puguin

emprendre a la Garrotxa i esdevé imprescindible per a uns quants temes dels quals té una col·lecció gràfica completíssima, com per exemple el més d'un miler d'imatges del carrilet d'Olot a Girona des del seu naixement, l'any 1911, fins a la seva desaparició, l'any 1969.

La fotografia de difunts es va generalitzar a partir de la segona meitat del segle XIX. A la imatge es veu un *postmortem* captat per Emili Viñolas a Olot l'any 1880.

Un daguerreotip garrotxí

Es podrien destacar moltes de les peces que té Teixidor en el seu arxiu, però una de les que més admiro és un daguerreotip garrotxí que data de l'any 1849. Potser és perquè sento debilitat per aquestes obres que realitzaven els pioners de la fotografia damunt de plaques de coure argentades i que suporten imatges amb una tonalitat i un contrast difícilment comparables amb altres documents gràfics. A més, per als neòfits en la qüestió cal dir que la tècnica del daguerreotip es va presentar oficialment i públicament l'any 1839; per tant, Melció conserva una imatge obtinguda deu anys després de la divulgació de la fotografia. Poques institucions i col·leccionistes poden presumir de tenir una fotografia tan antiga realitzada presumiblement a les comarques de Girona, atès que es conserven escassos

Enric Genóher va copsar aquesta imatge de la plaça Clarà d'Olot els anys seixanta.

Curiosa fotografia realitzada per Miquel Vilardell al bell mig d'Olot durant els anys seixanta.

daguerreotips autòctons, al contrari que als EUA i a Anglaterra, on n'hi va haver una producció més important i perllongada que encara avui és protagonista d'un comerç florent.

A part d'aquesta imatge podríem parlar de la reconstrucció de la història gràfica de la Garrotxa a través d'aquest arxiu, del coneixement dels carrers, de les places i dels edificis tal com eren fa cent anys, amb els carrers sense asfaltar, amb les dones amb el vestit llarg i el mocador al cap. Podríem parlar dels espais desapareguts i retrobats en les imatges antigues, de les festes populars i tradicionals, dels gegants i dels capgrossos, dels carrilet fumejant quan enfilava les muntanyes garrotxines, i dels obrers de les fàbriques que posaven seriosament al costat

de l'amo. Teixidor té imatges dels primers fotògrafs professionals que hi va haver a Olot: Vicens Grivé i Coma (Olot, 1838-1896), Viñolas, etcètera. Però potser les que m'han

impressionat més són les realitzades per fotògrafs afeccionats i que tenen una gran qualitat, com les de l'olotí J. Mallarach, que tenen més de setanta anys però semblen fetes

avui mateix, tant pels temes utilitzats com per la seva composició. En aquestes fotografies Mallarach ens transmet sentiments utilitzant situacions, objectes i paisatges absolutament quotidians. Igualment interessants són els documents de Ramon Rovira, un altre fotògraf afeccionat que va morir fa poc més de deu anys; Melció conserva negatius flexibles i còpies originals de fotografies que aquest autor havia presentat en diferents concursos i que destaquen per la seva qualitat estètica.

Emili Pujol va immortalitzar aquest personatge popular, conegut com el «consagrat de les serps», un dia de mercat a l'Olot dels anys cinquanta.

Dolors Grau i Ferrando
és fothistoriadora.